

O relatare bine scrisă, captivantă și care
dă de gândit despre felul în care strămoșii noștri
au dezvoltat noi moduri de a fi.

ROY BAUMEISTER

SALTUL SOCIAL

*Cine suntem, de unde venim
și ce ne face fericiți*

**WILLIAM
VON HIPPEL**

CUPRINS

Prolog	9
--------------	---

PARTEA I

Cum am devenit cine suntem

1. Alungați din Eden.....	31
2. Migrația din Africa.....	51
3. Culturi, orașe și regi	83
4. Selecția sexuală și comparația socială	117

PARTEA A II-A

Valorificarea trecutului pentru a înțelege prezentul

5. <i>Homo socialis</i>	141
6. <i>Homo innovatio</i>	181
7. Elefanți și babuini	215
8. Triburi și tribulații	243

PARTEA A III-A

Folosirea cunoștințelor din trecut pentru a clădi un viitor mai bun

9. De ce ne-a adus evoluția fericire	275
10. Găsirea fericirii în imperativele evolutive	293
Epilog	335
Mulțumiri	339
Referințe bibliografice	341
Indice	367

Alungați din Eden

Eu și cu tine suntem descendenții unor creaturi asemănătoare cimpanzeilor¹, care au părăsit jungla și s-au mutat în savană în urmă cu șase sau șapte milioane de ani. La prima vedere, decizia luată de strămoșii noștri de a nu mai locui în copaci ar trece drept una ciudată, de vreme ce practic nu existau prădători care i-ar fi putut vâna atunci când erau la adăpostul coronamentului pădurii. Chiar și superbii leoparzi, care se cățarau în copaci, nu-i atacau pe cimpanzei atâta vreme cât aceștia erau în copaci, căci cimpanzeii sunt pur și simplu prea rapizi și mult prea periculoși atunci când sunt în elementul lor. La sol însă, cimpanzeii devin o pradă ușoară. Sunt stângaci pe două picioare, relativ lenți în patru labe, iar dimensiunea lor mică îi face să fie o pradă ușoară pentru felinele de talie mare, cum sunt lei, leoparzii sau tigrii cu dinți-sabie care cutreierau cândva estul Africii.

Prin urmare, de ce au coborât din copaci? Ce i-a convins pe strămoșii noștri să dea la schimb siguranța și exuberanța

1 Oamenii și cimpanzeii au evoluat dintr-un strămoș comun, dar nu știm exact cum arăta acesta. Dovezile fosilizate ne sugerează cu tărie că strămoșii noștri arătau mai degrabă ca cimpanzeii de azi decât ca noi. Din acest motiv m-am exprimat astfel. (N. a.)

pură a vieții din coronament pentru existența înceată și stângace de pe pământ?

Există o dezbatere științifică aprinsă cu privire la această întrebare, însă una dintre teoriile larg susținute este o versiune actualizată a „ipotezei savanei“. Această ipoteză a fost propusă de Ray Dart în 1925, când a publicat descoperirea lui *Australopithecus africanus*, sau „omul-maimuță din Africa de Sud“. După ce a observat că e foarte puțin probabil ca oamenii să fi evoluat în pădurile tropicale, fiindcă traiul acolo era pur și simplu mult prea ușor, Dart a scris: „Pentru apariția omului, a fost necesară o cu totul altă pregătire pentru a ascuți mintea și a stimula manifestări mai înalte ale intelectului – un ținut mai deschis, de stepă, unde competiția între rapiditate și discreție era mai acerbă și unde abilitatea gândirii și a mișcării a jucat un rol preponderent în conservarea speciilor.“

Dart avea dreptate că am evoluat în savană, dar în 1925 habar nu avea ce forțe ne aduseseră acolo. Acum credem că activitatea tectonică de-a lungul Văii Marelui Rift din Africa de Est a fost cea care ne-a separat de strămoșii noștri asemănători cu cimpanzeii. Toate suprafețele pământului, inclusiv uscatul care alcătuiește continentele și fundul oceanelor, se află pe plăci tectonice. Aceste plăci plutesc pe o manta subiacentă, care iese la suprafață sub forma unui lichid vâscos atunci când este împroșcată dintr-un vulcan, dar care se află sub o presiune atât de mare dedesubtul scoarței Pământului, încât se aseamănă mai degrabă cu o smoală maleabilă. Căldura emanată din centrul Pământului creează în manta niște curenți incredibil de lenți, dar puternici, iar acești curenți poartă cu ei plăcile tectonice. Uneori, aceste plăci se

lovesc unele de altele extrem de lent, așa cum s-a întâmplat când India s-a lovit de Asia, fenomen în urma căruia s-au creat munții Himalaya (care continuă să se înalțe cu câțiva centimetri pe an). Uneori, aceste plăci se desprind și se îndepărtează unele de altele. În Africa, partea de est a continentului se desprinde încet-încet de restul, începând de la Marea Roșie, la nord, și sfârșind la coasta statului Mozambic, în sud.

Activitatea tectonică de-a lungul acestei desprinderi geografice a dus la crearea Văii Marelui Rift din Africa de Est, înălțând lent și sporadic porțiuni din Etiopia, Kenya și Tanzania până la nivelul unui platou. Aceste schimbări în topografia locală au dus la modificări climatice, pădurile tropicale de pe partea estică a Văii Riftului ajungând să se usuce, una câte una, și fiind înlocuite de savane. Deci se pare că nu noi am coborât din copaci – ci că aceștia ne-au părăsit.

Pentru că strămoșii noștri asemănători cu cimpanzeii erau atât de impresionanți în copaci și atât de banali la sol, înlocuirea treptată a pădurilor tropicale cu savanele a însemnat că s-au văzut nevoiți să-și găsească o altă cale de supraviețuire. Fructele și frunzele pe care erau obișnuiți să le mănânce au dispărut odată cu copacii, iar ocaziile pentru a vâna carne au fost considerabil diminuate din cauza încetinelii lor la sol, precum și a prădătorilor uriași care stăteau la pândă pe câmpii. Deci cum au rezolvat strămoșii noștri această dublă problemă a dispariției mâncării și a unor prădători noi și periculoși? Fără îndoială că mulți dintre potențialii noștri strămoși au dispărut, dar unii dintre ei au supraviețuit și, în cele din urmă, au început să o ducă bine, iar povestea lor este și a noastră.

Strategia antilopei dik-dik și a babuinului

Strămoșii noștri asemănători cimpanzeilor nu sunt singurii locuitori din copaci care au încercat viața pe pământ, prin urmare, oamenii de știință caută adesea acest comportament și la alte specii pentru a vedea cum s-au adaptat cimpanzeii la viața la șes. O comparație bună sunt babuinii. Cu toate că babuinii sunt maimuțe, și nu primate (și, prin urmare, nu la fel de inteligenți ca cimpanzeii), ei se aseamănă cu cimpanzeii din multe puncte de vedere, iar multe specii de babuini trăiesc în savanele africane. Babuinii din savană trăiesc în grupuri mari, ceea ce le oferă avantajul mai multor ochi care să-i păzească de prădători și mai multor dinți cu care să se apere. „Soluția babuinilor” la viața din savană nu este una groaznică, așa cum o demonstrează existența numeroșilor babuini în zilele noastre, dar *este* una stresantă și plină de pericole. Babuinii sfârșesc adesea în gura unui leu sau a unui leopard flămând.

În confruntarea lor cu prădătorii, babuinii depind foarte mult de incisivii lor masivi, care sunt mult mai mari decât ai cimpanzeilor, cu toate că babuinii înșiși sunt mai mici ca dimensiune. Dacă strămoșii noștri asemănători cimpanzeilor ar fi „hotărât” că mușcatul era răspunsul la traiul în savană, am fi avut, cel mai probabil, o față care să aducă mai mult cu cea a unui câine, cu o bărbie proeminentă și cu dinți mult mai mari. Maxilarele noastre mici și caninii demni de milă indică faptul că soluția babuinilor nu pare să-i fi mulțumit pe strămoșii noștri, care au abordat altfel viața din prerie. Într-adevăr, această decizie era deja evidentă la momentul când am evoluat în *Australopithecus*-ul lui Ray Dart, ai cărui maxilar și dinți erau cam la jumătate între ai unui cimpanzeu și ai noștri.

Pentru că cimpanzeii au creierul mai mare decât babuinii, le ia mai mult timp până să ajungă la maturitate, iar maturizarea lor mai lentă indică o nevoie mai mare de îngrijire maternă. În consecință, cimpanzeii se înmulțesc pentru prima oară la o vârstă mai înaintată și au un procent de reproducere mai mic decât babuinii. Această reproducere mai lentă i-ar fi supus pe strămoșii noștri riscului extincției dacă ar fi fost doborâți cu aceeași frecvență ca babuinii. Din acest motiv, strămoșii noștri asemănători cimpanzeilor care au supraviețuit acestei oale sub presiune evolutivă au fost probabil cei care au depus cel mai mare efort ca să scape de radarul leilor, al tigrilor cu dinți-sabie și al altor prădători în loc să aibă o abordare mai conflictuală.

Într-adevăr, ascunderea este strategia de supraviețuire principală pentru multe erbivore. Gândește-te la dik-dik, o antilopă de mărimea unei pisici domestice, care trăiește și ea în savana Africii de Est. În virtutea dimensiunilor lor mici, antilopele dik-dik nu au cum să se apere împotriva niciunui prădător mai mare decât un pudel, prin urmare, își petrec viața ascunzându-se. Sunt impresionant de iuți și de agile atunci când sunt urmărite, dar nu suficient cât să supraviețuiască dacă sunt vâdate în câmp deschis. În consecință, antilopele dik-dik devin una cu peisajul, sunt cu ochii în patru după prădători și nu se îndepărtează niciodată de adăpostul tufișurilor dese.

Strămoșii noștri asemănători cu cimpanzeii nu erau la fel de iuți ca antilopele dik-dik, dar se puteau căța în copaci. Cel mai probabil își petreceau ziua ascunzându-se, uitându-se după prădători și cocoțându-se la adăpost în copacii din împrejurimi. Când cimpanzeii moderni sunt în savană, ei adoptă un tip de abordare combinată – a babuinilor și a

antilopelor dik-dik –, strângându-se laolaltă mai mult decât o fac în pădurile tropicale și evitând cu grijă terenul deschis, unde nu există copaci în care să se urce ca să scape. Poate încă și mai interesant este că cimpanzeii din savană dau dovadă de alte două comportamente unice: își confecționează sulițe rudimentare din crengi de copaci, pe care le înfig prin scorburile copacilor pentru a le împunge și a le scoate din ascunzătoare pe maimuțele din interior, și sunt mai predispuși decât cimpanzeii din pădurile tropicale să împartă vânatul între ei. Ambele comportamente imită schimbările manifestate de strămoșii noștri după ce au părăsit pădurea (vom vorbi mai multe despre asta mai târziu).

Aceste informații despre cimpanzeii și babuinii din savană sugerează că o vigilență crescută le-ar fi permis strămoșilor noștri să-și ducă traiul în savană și probabil că a jucat un rol important în supraviețuirea lor de-a lungul primelor câteva milioane de ani după dispariția pădurilor. Totuși, spre deosebire de babuini și antilopele dik-dik, strămoșii noștri nu s-au mulțumit cu această reușită minoră. Savana a adus noi oportunități pentru o primată deșteaptă ale cărei mâini nu mai erau folosite pentru locomoție. Schimbarea nu a survenit peste noapte, ci de-a lungul a trei milioane de ani, iar numeroasele adaptări în ce privește mintea și corpul nostru sugerează că am găsit modalități cu totul noi de a ne proteja la șes.

Aruncarea cu pietre în lei

Ce ai face dacă ai fi atacat de un animal care ar fi prea puternic, prea feroce și prea rapid ca să poți fugi de el sau să te lupți cu el cu mâinile goale? În cazul meu, nu trebuie să-mi

folosesc prea mult imaginația ca să răspund la întrebare. Am crescut într-un cartier care nu ținea cont de legile privind botnițele, iar prietenii mei erau adesea hăituiți de un ciobănesc german și de un doberman care trăiau pe strada noastră. Chiar dacă am fost un copil slăbănog, iar câinii aceștia încă mă intimidază și astăzi, până pe la șapte sau opt ani ajunsesem destul de priceput la a mă apăra, aruncând cu pietre. Mai ales dacă erau și frații sau prietenii mei cu mine, nu trebuia decât să ne aplecăm ca să adunăm pietre, iar câinii care alergau spre noi se răzgândeau numaidecât. Când eram singur, o luam la goană către cel mai apropiat gard sau copac, pentru că nu puteam să arunc pietre suficient de repede cât să-și facă treaba, însă puteam să-mi mențin poziția dacă mai era măcar o persoană cu mine.

Aceste experiențe ne oferă o idee despre cum e posibil să fi răspuns strămoșii noștri la amenințarea prădătorilor din savană: aruncând cu pietre, mai ales dacă se adunau mai mulți și le aruncau deodată. Nu ne putem întoarce în timp ca să vedem cum s-au descurcat, dar ne putem uita la diferențele dintre corpul nostru și corpul lor pentru a vedea dacă această strategie este una plauzibilă. Ce ne arată dovezile?

Mai multe schimbări la nivel de fosile susțin ipoteza aruncatului de pietre. Mare parte dintre aceste schimbări pot fi găsite parțial la strămoșul nostru *Australopithecus afarensis* (adică Lucy, care a trăit în Africa de Est acum trei milioane și jumătate de ani și care a fost predecesoarea lui *Australopithecus africanus* descoperit de Ray Dart). Lucy nu era cu mult mai inteligentă decât un cimpanzeu, judecând după mărimea creierului, dar se pare că a dezvoltat noi modalități de a se apăra de prădători în afară de a se ascunde și

a spera că nu va fi observată. Comparată cu un cimpanzeu, Lucy avea o mână și o încheietură a mâinii mai mobile, o parte superioară a brațului mult mai flexibilă și umeri orientați mai mult spre orizontală, cu un spațiu mai mare între șold și partea de jos a cutiei toracice. Această schimbare de trăsături a fost cel mai probabil consecința faptului că a fost bipedă (mergea în două picioare), un obicei pe care strămoșii noștri l-au dezvoltat în savană. Aceste noi trăsături au fost deosebit de importante și pentru aruncare.

Când te uiți la niște oameni de pe plajă care-și aruncă o minge de la unul la altul, ți se poate părea că aruncatul este în principal o funcție a mușchilor brațelor și umerilor. Dar, dacă vrei să înveți să arunci cu forță și precizie, trebuie să-i urmărești pe jucătorii de baseball, pe fundașii de fotbal american sau pe vânătorii-culegători. În rândul acestor aruncători cu experiență, brațele și umerii sunt doar o mică parte din ecuație. Aruncarea cu putere începe făcând un pas înainte cu piciorul opus brațului cu care arunci (de exemplu, un pas în față cu piciorul stâng dacă ești dreptaci), urmat de o întoarcere a șoldului, apoi o răsucire a trunchiului și abia în final a cotului și încheieturii mâinii.

Aceste mișcări secvențiale profită de faptul că forțele combinate ale mișcării înainte și a celei de rotație a corpului întind ligamentele, tendoanele și mușchii din braț și din umeri, ceea ce propulsează brațul înainte până la ultima parte a aruncării, ca atunci când eliberezi un elastic întins. Cimpanzeii sunt mai puternici decât noi, însă ei nu pot genera acel soi de energie elastică atunci când aruncă pentru că încheieturile lor nu sunt suficient de flexibile, iar mușchii lor nu se aliniază în maniera potrivită. Aceste schimbări în ce

privește șoldul, brațele, încheieturile și mâinile sunt motivul pentru care Lucy și tovarășii ei hominizi erau mult mai buni la aruncatul cu pietre. Totodată, sunt foarte potrivite și pentru lovitul cu bâta, lucru care a fost cât se poate de util când aruncatul cu pietre nu și-a mai dovedit eficiența.

Să alungi un doberman cu pietre e una; dar să alungi lei și tigri cu dinți-sabie este cu totul altceva, mai ales când cântărești între douăzeci și șapte și patruzeci și cinci de kilograme și ai între o sută și o sută cincizeci de centimetri înălțime, așa cum aveau australopitecii².

Cu toate acestea, aruncatul cu pietre poate fi incredibil de eficient dacă exersezi mult. Mi-am dat pentru prima dată seama de acest lucru când aveam douăzeci și ceva de ani și vizitam târgul de universități din Ohio, împreună cu iubita mea. La unul dintre standuri erau o plasă cu mai multe coșuri și un radar, așa că am hotărât s-o impresionez cu talentul meu sportiv. Am fost destul de mulțumit de aruncările mele de 80 de kilometri pe oră, și părea și ea impresionată – asta până când în dreptul meu a venit un puști deșirat de vreo doisprezece ani. Fără niciun efort, acest preadolescent de nici patruzeci de kilograme a aruncat cu ușurință mingea cu peste 100 de kilometri pe oră. Nevrând să pierd acel concurs al bărbăției în fața unei crenguțe umane, am aruncat mingea cât de tare am putut și am fost răsplătit cu o aruncare foarte imprecisă, de vreo 90 de kilometri pe oră, și cu o durere năucitoare în cot și în umăr. Iubita mea m-a consolată, spunându-mi că aruncarea se bazează mai mult pe exersat decât pe forță – cred că

2 Adică puțin mai înalți, dar ceva mai ușori decât cimpanzeii din zilele noastre. (N. a.)

acela a fost momentul când mi-am dat seama că vreau să mă căsătoresc cu ea – și firește că avea dreptate.

Ținând cont de faptul că repetiția este mama învățaturii, observăm că ipoteza cu aruncatul este mai plauzibilă, cu atât mai mult dacă este practică de un grup întreg. În acord cu această posibilitate, evidențele istorice ne indică și că aruncatul poate fi extrem de eficient. Există numeroase descrieri ale întâlnirilor dintre exploratorii europeni și populațiile indigene în urma cărora au izbucnit conflicte, iar populația indigenă nu era înarmată decât cu pietre. Exploratorii europeni se bazau, de obicei, pe arme și pe armuri, dar cel mai adesea pierdeau aceste altercații, uneori în stil mare. Gândește-te la următoarele trei relatări istorice pe care antropologa Barbara Isaac le-a dezvăluit în minunatul ei articol intitulat „Throwing and Human Evolution“.

În foarte scurt timp ne-au bătut atât de rău, încât ne-au trimis înapoi în adăposturi cu capetele însângerate și cu mâinile și picioarele rupte de la loviturile cu pietre: pentru că nu cunosc alt gen de arme și, credeți-mă, aruncă o piatră cu mult mai multă măiestrie decât un creștin; atunci când o aruncă, pare de-a dreptul o săgeată lansată de un arc.

— *Jean de Béthencourt, 1482*

Pietrele uriașe aruncate de sălbatici îi schilodeau când pe unul, când pe altul dintre oamenii noștri în fiecare moment... o ploaie de pietre, mult mai dificil de evitat, așa cum erau aruncate, cu o forță și pricepere neobișnuite,

încât deveneau asemenea gloanțelor, plus că aveau avantajul unor aruncări succesive foarte rapide.

— *Jean-François de Galoup de La Pérouse, 1799*

De multe ori, înainte ca trăsăturile băștinașilor să fie cunoscute, s-a întâmplat ca un soldat înarmat să fie ucis de un australian neînarmat. Bărbatul trăgea asupra băștinașului, care, ferindu-se, îl împiedica pe atacator să țintească bine, apoi pur și simplu îl secera cu o ploaie de pietre, ridicate și azvârlite cu o asemenea forță și precizie, încât trebuia să fii martor la așa ceva ca să crezi... australianul arunca piatră după piatră, încât păreau să fie proiectate de către o mașinărie; iar în timp ce le azvârlea, sărea dintr-o parte în alta, așa încât să acopere cât mai mult teren, aruncându-le din direcții diferite asupra nefericitei sale ținte.

— *John Wood, 1870*

Aceste relatări subliniază potențialul mortal al aruncării colective de pietre, dar mai scot în evidență și un alt aspect extrem de important: cooperarea este cheia succesului acestei strategii atunci când vine vorba de animale mari, precum lei și leoparzii.

Psihologia acțiunii colective

Cimpanzeii sunt mai predispuși să concureze unii cu alții decât să coopereze, prin urmare, strămoșilor noștri asemănători cimpanzeilor le-ar fi fost mai greu să acționeze la grămadă pentru a alunga prădătorii de talie mare. Un *Australopithecus afarensis*

solitar care arunca cu pietre (poate în timp ce alți membri ai grupului dădeau bir cu fugiții) ar fi ajuns în burta unui prădător doar puțin învinețit, însă mai mulți australopiteci aruncând cu pietre ar fi putut, probabil, să pună pe fugă hiene, tigri cu dinți-sabie, ba chiar și lei. Tocmai această nevoie de acțiune colectivă a adus cea mai importantă schimbare psihologică, permițându-ne și să prosperăm, nu doar să supraviețuim în savană: capacitatea și dorința de a lucra împreună.

Cimpanzeii moderni cooperează uneori unii cu ceilalți atunci când vânează în grup sau când atacă alți cimpanzei în grup, însă orientarea lor fundamentală către ceilalți membri ai grupului care nu sunt rude sau prieteni apropiați este una competitivă. Astfel, este foarte probabil ca primele sute, mii sau chiar milioane de dăți când strămoșii noștri asemănători cimpanzeilor s-au furișat pe câmpii, aceștia să se fi împrăștiat apoi spre cei mai apropiați copaci la primul semn de atac. Dar, la un moment dat, strămoșii noștri s-au unit în ofensiva lor colectivă, moment în care au avut *cu toții* o șansă mai mare de supraviețuire.

Indivizii din grupuri care au învățat să lucreze laolaltă în această manieră au avut un avantaj enorm și i-ar fi întrecut cu ușurință pe indivizii din grupurile rămase fidele strategiei „fiecare cimpanzeu pentru el însuși”. La fel de important, evoluția a favorizat orice schimbări psihologice ulterioare care au susținut calitatea răspunsului colectiv al grupului. Strămoșii noștri cărora le-a plăcut să coopereze și care puteau fi considerați de alții drept cooperanți s-au bucurat drept rezultat de o mare răsplată.

Odată ce australopitecii au învățat să alunge prădătorii prin aruncatul de pietre, aveau să descopere curând că pot să

și vâneze prin aceeași metodă. Aruncatul colectiv de pietre necesită foarte puțină planificare sau coordonare în avans, prin urmare, era posibil chiar și cu capacitățile cognitive limitate ale strămoșilor noștri îndepărtați. Ori de câte ori un grup de australopiteci dădea peste o posibilă pradă, probabil o răpunea cu pietre. Aruncatul de pietre le-ar fi permis, de asemenea, australopitecilor să pună mâna pe vânatul ucis recent de alte animale, de vreme ce jivinele singuratice care vânaseră ar fi devenit la rândul lor prăzi dacă ar fi încercat să-și apere cina în fața ploii de pietre.

Aruncatul de pietre nu numai că a sporit masiv avantajele cooperării, dar a creat și o manieră nouă de a o pune în practică. Cel mai mare obstacol al cooperării este uzufructul gratuit sau tendința de a scăpa de munca grea, încercând în același timp să te bucuri de beneficii. Mulți australopiteci din aceste prime grupuri din savană trebuie să fi fost tentați să facă întocmai, dând bir cu fugiții la primul semn al prezenței prădătorilor, în vreme ce restul grupului lucra laolaltă pentru a-i pune pe fugă. Fără îndoială că strămoșii noștri trebuie să fi găsit drept frustrante aceste situații, întocmai cum le găsim și noi atunci când membrii din grupul nostru de muncă nu-și fac treaba, dar încuviințează oboșiți ori de câte ori șeful le mulțumește pentru că au stat toată noaptea treji ca să muncească. Doar că, acum, strămoșii noștri aveau arme noi la dispoziție pentru a asigura cooperarea.

Prima astfel de armă a fost amenințarea cu ostracizarea. Să fii dat afară cu forța dintr-un grup de primat din pădure nu era deloc plăcut, dar să fii dat afară cu forța dintr-un grup de australopiteci la câmpie era egal cu o condamnare la moarte. Din acest motiv, strămoșii noștri au dezvoltat

rapid o reacție emoțională la această teamă de a fi ostracizat.³ Australopitecii cărora nu le păsa dacă sunt sau nu alungați din grup nu au ajuns să fie strămoșii noștri, așa că amenințarea excluderii i-a determinat în scurt timp pe „singuratici” să se conformeze. Ostracizarea și respingerea au rămas până în prezent niște unelte importante pentru impunerea cooperării, drept urmare, încă găsim respingerea incredibil de dureroasă și încă facem orice e nevoie pentru a rămâne în grațiile propriului grup.

Pentru recidiviștii care erau greu de ostracizat (fie pentru că rămâneau atașați grupului ca niște lipitori, fie pentru că erau agresivi și nu acceptau eliminarea), amenințarea unei pedepse colective cel mai adesea făcea minuni. Abilitatea de a ucide de la distanță este cea mai importantă invenție din istoria războiului, pentru că astfel indivizii slabi îi pot ataca pe indivizii mai puternici de pe o poziție de superioritate numerică și siguranță relativă. Lapidarea a fost probabil una dintre primele forme de pedeapsă pe care strămoșii noștri le-au aplicat semenilor care nu își îndeplineau rolul și a rămas o formă comună de pedeapsă până de curând. De exemplu, Biblia invocă lapidarea drept pedeapsă pentru o serie de păcate, chiar dacă a fost scrisă în vremea când oamenii își puteau ucide semenii și prin spânzurare, decapitare, crucificare sau alte modalități teribil

3 Prin „ostracizat” mă refer la sensul original (grecesc) al termenului, care înseamnă alungarea unui membru dintr-un grup. Psihologii folosesc adesea termenul pentru a se referi la ignorarea sau la tratarea cuiva ca și cum nu ar fi de față. Acest sens al termenului reprezintă o alungare psihologică, care desigur că e neplăcută, dar are consecințe diferite asupra supraviețuirii față de alungarea dintr-un mediu ancestral. (N. a.)

Saltul social este o călătorie captivantă prin trecutul evolutiv al umanității, iar William von Hippel este ghidul perfect. Cu o doză egală de înțelepciune, umor, autoritate și farmec, autorul ne arată că trecutul explică prezentul și de ce starea noastră de bine se bazează pe înțelegerea modului în care a evoluat mintea umană.

ADAM ALTER

Îmbinând antropologia, biologia și psihologia cu știința evoluției, cartea lui William von Hippel este o explorare fascinantă și inovatoare a speciei noastre, care oferă o nouă perspectivă asupra minții umane și dezvăluie modul în care provocările majore din trecutul nostru evolutiv ne-au modelat existența la nivel psihologic și comportamental.

Aspectele fundamentale ale vieții noastre – de la leadership și inovare până la agresivitate și fericire – au fost modificate definitiv de „saltul social” pe care l-au făcut strămoșii noștri de la pădurea tropicală la savană. Lupta lor pentru supraviețuire în condiții de trai diferite a necesitat trecerea de la individualism la o formă de colectivism, transformându-ne pentru totdeauna creierul și mecanismele de adaptare pe această planetă.

biblioterapia

curteaveche.ro

ISBN 978-606-44-2307-8

9 786064 423078